



سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران و تاثیر آن بر عملکرد مدرسه و مدیریت آن

آرش عبدی قزلقیه¹، نازی برزگر خلجانی²

1- مارشناس ارشد، معاون دبیرستان و دبیر ریاضی

Arashabdi315@yahoo.com

2- کارشناس ارشد، دبیر عربی

Nazibarzegar1372@gmail.com

چکیده

در سند تحول به دنبال اهدافی هستیم؛ نظام تعلیم و تربیت کشور نیز اهدافی دارد و برای رسیدن به آن‌ها تلاش می‌کند. هدف نهایی در سند تحول رسیدن به حیات طیبه است که برای رسیدن به آن می‌خواهیم مدرسه صالح ایجاد کنیم. اگر چنین مدرسه‌ای با ویژگی‌هایی که در سند عنوان شده هماهنگ و زیرساخت مدرسه فراهم شود در این صورت ما مدرسه شادابی خواهیم داشت. برای رسیدن به حیات طیبه باید کودکی تربیت کنیم که آزادانه و آگاهانه و عاقلانه عمل کند نه از روی ترس، لذا یکی از راه‌های آن قوی کردن اراده دانش‌آموزان است. برای قوی شدن اراده‌ها مدرسه باید جایگاهی برای تربیت اراده باشد بنابراین مدرسه صالح چند ویژگی دارد که اگر فضای آموزشی متناسب با توان کودک در همه ابعاد باشد در این صورت مدرسه نیز فضای شادابی برای دانش‌آموزان خواهد بود که از حضور در آن فضا لذت خواهند برد اما اگر مدارس تک‌محوری بوده و ساحت علم و دانستن‌هایش پررنگ‌تر باشد در این صورت به دلیل یک‌جانبه بودن مدارس فضای شادابی نخواهد داشت. هدف از انجام این پژوهش شناسایی و استخراج روندهای تحولی آموزشی تأثیرگذار بر مدیریت مدارس ابتدایی، از سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران است که با رویکردی آمیخته، ابتدا با استفاده از روش تحلیل محتوای اولزاید به استخراج روندهای تحولی - آموزشی بخش کیفی) و سپس از طریق آزمون فریدمن به اولویت بندی روندهای تأثیرگذار بر مدیریت مدارس ابتدایی (بخش کمی) از نظر خبرگان تعلیم و تربیت و در نهایت به بررسی و مقایسه آن با روندهای آموزشی کشورهای پیشرو در آموزش و پرورش بر اساس پیشینه تحقیق پرداخته است. روندهای تحولی - آموزشی سند تحول بنیادین دارای اشتراکات بسیاری نسبت به روندهای آموزشی و پیشران‌های تغییر در کشورهای پیشرو است و در مواردی تناقض اساسی با روندهای جهانی دارد. از نظر خبرگان این پژوهش روندهایی چون «استقرار نظام اخلاقی و اعتقادی مبتنی بر اسلام»، «ایجاد شبکه‌ای از محیط‌های یادگیری»، «اصلاح و به روز آوری روش‌های تعلیم و تربیت با تأکید بر روش‌های فعال، گروهی و خلاق» و بر مدیریت مدرسه بیشترین تأثیر را دارد.

کلمات کلیدی: سند تحول، مدیریت مدرسه، عملکرد مدرسه

مقدمه

کودکانی که در سال‌های آینده از مدارس سراسر جهان فارغ التحصیل می‌شوند با آینده‌ای متفاوت در مقایسه با نسل‌های پیشین مواجه خواهند شد، این موضوع مدیران مدارس را درگیر موضوعات مهم و جدیدی می‌نماید. شاید بتوان گفت که این پدیده دو ریشه دارد. اول آنکه پیشرفت‌های تکنولوژیکی و دست‌آوردهای علمی شتاب افزایش مقدار اطلاعات در دسترس را بهبود بخشیده‌اند و از سویی دیگر ما در جوامعی زندگی می‌کنیم که در مقیاس بین‌المللی وابستگی قابل توجهی به یکدیگر دارند و شکست و موفقیت هر جامعه می‌تواند اثراتی ملموس بر جوامع دیگر بگذارد. از طرفی دیگر نگرانی‌های فزاینده‌ای درباره نقش مدیران مدارس نیز وجود دارد. این نگرانی از آن جهت است که نقش آنها به اندازه‌های تکامل نیافته تا بتوانند کودکان را برای مواجهه با چالش‌های قرن حاضر آماده سازند. بنابراین، همانگونه که انتظار می‌رود که شرایطی که مدیران پیش‌رو دارند تغییر کند، نقش رهبری آنها نیز می‌باید تغییر کند و با شرایط جدیدی بازتعریف شود [۱۹]. لذا آینده‌کاوی در تمام زمینه‌های زندگی بشر و ابعاد جهانی زیستن، می‌تواند منجر به اتخاذ تصمیماتی گردد که رشد و بالندگی را برای جوامع مختلف به ارمغان بیاورد. از این منظر آموزش، به عنوان یک پیشران مهم و تعیین‌کننده در شکر دهی به

آینده علم و فناوری مورد توجه آینده‌اندی‌شان و سیاست‌پژوهان علم و فناوری بوده است و از مهم‌ترین دلایل این اهمیت، نقش کانونی آموزش در تولید، آموزش، ترویج و توسعه قلمروهای متفاوت دانش و معرفت بشری است [۸]. به همین دلیل نقش برنامه‌های آینده‌نگر و استراتژیک علمی عمیق‌تر و مؤثر از گذشته خواهد بود. مدیران موفق این عصر مدیرانی هستند که نه تنها باید بتوانند آینده را حدس بزنند و پیش‌بینی‌های دقیق در مورد آن به عمل آورند، بلکه باید قادر به ساختن آینده باشند و خود را برای استقبال از وقایعی که خود ساخته‌اند آماده کنند. در این